

TORONTAI

Megjelenik naponta reggel. - Szerkesztőség, kiadó-hivatal és nyomda: Beeskerek (Nagybeeskerek), Sepp Kraft (Zápolya) ucca 3. szám. - Telefon 21.

SZERDA, 1944 FEBRUÁR 23

73. évfolyam 44. szám

Előfizetésben:

Évente 840 félre 420
negyedévre 210 havonta 70

Német buvarhajók az Északi tengeren elsüllyesztettek 11 ellenséges rombolót

A Führer főhadiszállásáról jelentik.

A véderő főparancsnoksága közli.

Krivojrogtól délre, Saskovtól keletre, a Berezina déli részén és Vitebszktől délkeletre meggyújtott az ellenség számos, részben páncélosoktól támogatott támadása. Az ellenség súlyos, véres veszteséget szenvedett. Az egyik páncélos előretörés alkalmával a 25 támadó szovjet páncélos közül 20 elpusztult. A keleti arcvonal északi részén a német hadosztályok, néhány szakaszon, az arcvonal megrövidítése érdekében, parancszerűen eltávolodtak az ellenségtől. Az utánuk nyomult bolsevistákat a németek visszaszorították.

A keleti arcvonal déli szakaszán kiválóan kitüntette magát a Rabe von Pappenheim vezérőrnagy vezetése alatt álló bajor 97. számú vadászadosztály és az Edelsheim birodalmi báró, vezérőrnagy parancsnoksága alatt álló 24. számú keletporosz hadosztály.

Olaszországban a Nettunó hidfőjében a súlyos és váltakozó küzdelmek tovább tartanak. A német csapatok az ellenségnek páncélosoktól támogatott ellentámadásait elhárították, támadással pedig megsemmisítettek egy ellenséges századot és Apriliától délre körülzárták az ellenség egyik harcsoportját. A körülzárt csoport kitérés kísérleteit és a tehermentesítési támadásokat a németek elhárították.

A német távolra lövő tüzérség hathatósan támadta Anzió és Nettunó kikötőjét. A déli arcvonalon a nap különösebb harctevékenység nélkül telt el.

Február 20-án a déli órákban amerikai bombázó kötelékek megtámadták Németország északi és közepterületein több helységet. A ledobott gyújtó és repeszbombák nyomán helyenként, különösen Leipzigben tetemes rombolások keletkeztek.

A mai napon, a kora reggeli órákban angol bombázó kötelékek felhőktől teljesen elborított égbolttól támadást intéztek Stuttgart területe ellen, a város lakónegyedeiben keletkeztek tetemes rombolások és amellet kulturális emlékművekben, templomokban és középületekben estek károk. A német légierők a támadás során a kedvezőtlen időjárás dacára elpusztítottak 49 angol repülőgépet, leginkább négymotoros bombázót.

A német légierő elmúlt éjjel néhez csatarepülőket költelkeivel újból megtámadta London várost. A nagymennyiségben ledobott

gyújtó és robbanóbombák nyomán ismét kiterjedt tüzek és rombolások keletkeztek a város területén.

A német buvarhajók az Északi

tengeren szivós és kemény harcokban, amelyeket az ellenség buvarvadász és biztonsági csoportjaival vívtak, elsüllyesztettek 11 ellenséges biztonsági rombolót.

Az indiai nép pusztulása

Vigó, febr. 22.

Ha nem egy szavahihető lap mondaná, el se lehetne hinni. A londoni „Cavalcade“ folyóirat ugyanis közli, hogy rövid idő leforgása alatt, több mint öt millió ember pusztult el Indiában egyrészt éhínségben, másrészt járványos betegségekben. A kolera és maláriai állandó és általános, ugyszól van az egész országban.

Kalkutta uccáin — mondja a lap — január első hetében 1280 elpusztult

ember holttestét szedték össze. Maga a bengáliai katonai helőrség parancsnoka, Steward vezérőrnagy kijelentette, a maláriában elhaltak számaránya, a multakhoz viszonyítva a hadszorosra emelkedett.

A lap azonban bölcsen hallgat arról, hogy mindabban az angol hatóság a bűnös, mert semmit sem törődik az indus néppel, orvost, gyógyszer nem bocsát rendelkezésre.

Zrinyi Iván gróf hamvainak hazaszállítása

Zágráb, febr. 22.

Gróf Zrinyi Iván az annakidején Bécsujhegyen kiégett Zrinyi Péter szabadághős fia 1704-ben halt meg Grázban. Mint politikai fogoly tartották zárva a Schlossberg börtönében. Majd halála után a Szent-Endre templom sírboltjába helyezték el örök nyugalomra. Iván gróffal ki is halt a Zrinyi család fiága.

A horvát Sasrend, amelynek célja

kulturális nemzeti műveket, emlékműveket gyűjteni, mozgalmat indított, hogy Zrinyi Iván gróf hamvait hazaföldre hozza. Az exhumálás már meg is történt. A ruhák és más tárgyak kétségtelen megállapítást nyert, hogy a koporsóban elhamvadt, csakugyan Zrinyi Iván gróf. A hamvak átszállítására és ünnepélyes pompával történő eltemetésére az intézkedések folyamatban vannak.

A Szovjet-Unió gyűjtőtáborai

Vichy, febr. 22.

A Newyorkban megjelenő „Colliers“ heti folyóirat az OFI tudósítás alapján a Szovjetunió területén gyűjtőtáborokban szenvedők helyzetével foglalkozik.

A lap hiteles adatokkal alátámasztva megállapítja, hogy jelenleg 12 millió azok száma, akiket a bolsevisták gyűjtőtáborokban őriznek. Azok legnagyobb része munkabíró ember. Köztük vannak azok, akiket nemrég Lengyelor-

szágból és a többi Baltiállamokból hurcoltak el szovjet területre a kommunista ügynökei és a Cseka biztosa. A lap szerint mindazoknak a helyzet-élete borzalmas.

A moszkvai legutóbbi országos népszámlálás adatai szerint a Szovjetunió összlakosságának hat százaléka el azokban a poklókbán, amelyeket gyűjtőtáboroknak neveznek — mondja végül a Colliers tudósítása.

Eden az Atlantic Chartáról

Stockholm, febr. 22.

Ivor Thomas munkáspárti képviselő az alsóház ülésén kérdést intézett Eden külügyminiszterhez, hogy az Atlantic Charta második szakasza alkalmazható-e az ellenséges országokra. A Charta második szakasza szoszerint ezeket tartalmazza: „Az aláírók kijelentik, hogy nem óhajtának területi változásokat, amelyek nem egyeznek meg az illető népek befolyás nélkül kifejezett kívánságával.“ Eden a kérdésre tagadó választ adott. A Stock-

holms Tidninger Eden nyilatkozatához ezeket a megjegyzéseket fűzi: „Ezek után nincs többé kétség a hires Atlantici-ügydarabsarkkövetőleg, amelyhez pedig emberek millióinak reménye fűződött. Az Atlantic Charta Roosevelt és Churchill eredeti megjegyzése értelmében nyilván valamennyi államra érvényes lett volna, amióta azonban a Szovjet-Unió csatlakozott a szövetségesekhez, a felemények másképp alakultak.“

Angolszász kegyetlenkedések

Róma, febr. 22.

A Monte Cassinó kolostort ért angolszász terrortámadás részleteiről érkeztek jelentések. A támadók nem elégedtek meg azzal, hogy a kolostort és melléképületeit rommá lőtték. Kegyetlen és kiméletlen módon lőttek a kolostorból kivontuló szerzetesekre is. A szerzetesek az utat a hegyről lefelé két és fél óra alatt tették meg. Az angolszász repülőket folyton fölöttük keringtek és egyes repülőket a menekülő csoportokra lőttek. Többben közülük életüket veszítették, mások súlyosan megsebesültek. A sebesülteket a német egészségügyi alakulatok vették ápolás és kezelés alá.

A magyar felsőház véderőbizottságának ülése

Budapest, febr. 22.

A magyar Felsőház véderő bizottsága ülést tartott. Az ülésen Csatay honvédelmi miniszter részletes beszámolót adott a háborús helyzetről, majd a fölmerült felzárulásokra válaszolt.

Keresztes Fischer belügyminiszter az ország belső rendjéről tájékoztatót a kimerítően a véderő bizottságot.

Törökország nem akar áldozati bárány lenni

Konstantinápoly, febr. 22.

Az angol Sundai Times és Times az utóbbi időben bizonyosfokú feddő hangon ír Törökország politikájáról.

A Sun Telegraph török lap a támadásokra adott válaszában megállapítja, hogy Törökország minden érdeke a nagy áldozatokkal megalkotott török államot a haza és a nemzet érdekében megvédeni. Törökországnak nincsenek imperialisztikus törekvései, nem lesi az alkalmat, hogy szármához jusson ebben a háborúban. Törökország nem akarja az áldozati bárány szerepét játszani, de kész, ha arra esetleg sor kerül, egy második, sőt harmadik szabadságharcba is belemenni.

Japán kormányváltás

Tokió, febr. 22.

A már régebben tervben állott miniszterváltás most végbement. A külügyminiszteri tárcát Kai-Ta-Gota vette át. Azonkívül gazdát cserélt a földművelési-, pénzügyi- és forgalmügyi tárcá.

A svéd kommunisták aknamunkája

Stockholm, febr. 22.

Svédországban már régóta folyik a kommunisták aknamunkája. Különös nagy volt a törekvés a gyárak és más üzemek munkásainak bizalmát megnyerni és a kommunista elvek vallására bírni. Legújabb áldozatuk a göteborgi csapágy gyár munkásainak többsége. A gyár munkásai bizalmi férfiak választását rendezték, amelyen a kommunista érzelmi munkások listája győzött.

Emlékirat átnyújtása

Budapest, febr. 22.

Vuorimaa Finnország budapesti követe, meghívott vendégek jelenlétében, díszes emlékiratot nyújtott át Keresztes Fischer miniszter hitvesének. Az emlékirat bőrből kötött pergamen. A finn Lotia ajándéka. A miniszter hitvese, elnöknője az egyesült magyar női táborának és az emlékiratban a finn Lotta köszönetet mond az elnöknek és a vezetése alatt álló szervezetnek a finn hadjárók megsegélyezése körül kifejtett rendkívüli áldásos munkájáért.

A szlovák képviselőház elfogadta az állam védelméről szóló törvénymódosítást

Pozsony, febr. 22.

A szlovák képviselőház csütörtökön tárgyalta le az állam védelméről szóló törvény módosítását. A tárgyalások eredményeképpen a törvényt úgy módosítják, hogy ezentul a szlovák országhatárok övezetében nemcsak az idegen állampolgárok és szlovákiai jogi személyek ingatlanaira vonatkozó jogok gyakorlását függesztik fel bizonyos mértékben, hanem a szlovák állampolgárok ugyanezen jogait szintén szüneteltetik.

A törvényjavaslatához a magyar párt részéről gróf Esterházy János szól hozzá és leszögezte, hogy a törvényjavaslatot nem szavazhatja meg.

A képviselőház többsége a javaslatot elfogadta.

Ujra megindul Stockholm és London között a polgári légi forgalom

Stockhol, febr. 22.

Svédország megbeszéléseket folytatott Németországgal és Angliával a Stockholm és London közötti polgári légi forgalom újramegindulása ügyében. A megbeszélések eredményre vezettek. A légi forgalom, amely múlt év októbere óta szünetel, a legközelebbi hetekben ismét megindul. A svéd repülőgépeket mind német, mind angol részről biztosító kísérettel látják el.

Kiszáritanak egy japán beltengert

Tokió, febr. 22.

Tokiói jelentés mondja, hogy egy minapi japán minisztertanács határozata alapján a hatóságok a háborús viszonyok ellenére legközelebb hozzákezdnek a Bivatonak már husz év óta tervezett lecsapolásához. A Nyugat-Japánban fekvő tó a legnagyobb beltengere az országnak. Vízfelülete 700 négyzetkilométer. A munkálatokat a belügyminisztérium irányítja. A legközelebbi három évre 12 millió yent bocsátanak a minisztérium rendelkezésére. A tó lecsapolásával kapcsolatban nagy mértékben fokozzák a Yodo folyó vízműveknek áramtermelését. A tervek szerint Osaka, Kobe és Kyoto fontos ipartelepeinek áramellátását a jövőben lényegesen megerősítik. A lecsapolás következtében a mezőgazdaság mintegy 11 800 hektárnyi megművelhető területhez jut, ahol főleg rizst fognak termelni. A várható évi rizsaratóst 380.000 hektóliterre becsülik.

Magyar nők a tudomány szolgálatában

Egyre szélesedik azoknak a hivatásoknak a köre, amelyeket a magyar nők világviszonylatban is nagyértékű eredményekkel töltenek be. Munkásságukról kevese beszélnek itthon, mert elfoglaltságuk, komoly törekvéseik nem adnak nekik időt a közéleti szereplésre. A magyar hitoktatónők, tanárnők, orvosnők, ügyvédnők és mérnöknők mind kiváló képességgel töltik be hivatásukat. Vannak már a férfi iparoknak is kitűnő női mesterei és szakmunkásai, akikről egyelőre, mint kivételekről beszélnek, de széles körben tud róluk a magyar olvasóközönség. Kiváló női tudósaink munkásságáról azonban nem sokat tud a nagy nyilvánosság, bár eredményeik nemcsak hazai, hanem külföldi viszonylatban is nagyértékűek.

Tíznel is több egyetemi magántanárnő működik az országban. Munkakörük a legváltozatosabb, gyakran annyira elvontnak látszik, hogy tudományos értékein felül a különlegesség érdekességével hat. Az első magyar egyetemi magántanárnő, aik azóta már egyetemi nyilvános rendkívüli tanár, a kristálytan tudósa. Más a történelem, filozófia, ismét más a zeneesztétika, pedagógia, magyar művelődéstörténet ismertetője. A Nemzeti Múzeum állattárában a hullók tudósa is asszony. Kigyók, gyíkok, békák élettanát tanulmányozza már évek óta, tudományos cikkeit a külföldi szaklapok is nagyrabecsülik. De van nálunk női magántanára az élettannak, kettő a növénytanak, kettő a vegytannak és egy a közgazdaságtannak. A kolozsvári egyetemen működik a növénytan kiváló magántanára, akinek munkássága különösen a zuzmók életével foglalkozik. Néhány évvel ezelőtt külföldi tudományos ösztöndíjat kapott, amellyel Alaszkába került, ahol a hómezők növényi életét tanulmányozta. Neki van a világon egyik leghíresebb élő zuzmó gyűjteménye, hatalmas könyve világszerte nagy feltűnést keltett és komoly elismerést váltott ki.

Tévedés volna azt hinnünk, hogy ezek a tudós asszonyok szemüveges, mogorva, idős hölgyek, akiket csak munkájuk érdekel, azon túl megszűnik számukra a világ. Valamennyien kiváló háziasszonyok, sokan közülük nagyszerű feleségek és példatadó anyák.

Nemcsak olyan asszonytudósaink vannak, akik egyetemi katedrát nyertek. Számtalan kiváló női sebész működik az országban, akiknek munkájával szemben megszünt minden elfoglaltság. Egyik kórházunkban fiatal orvosnő működik, aki eddig több mint ezer gége-, orr- és garatműtétet hajtott végre tökéletes eredménnyel. Szabad idejében teniszezik, hangversenyekre, színházakba jár éppenny, mint más dolgozó fiatal lány. Fehér szobájában sok a finom, magyaros kézimunka, ügyeletes estéinek csöndjében készíti ezeket. Nevetve mesél sok munkájáról, nagy elfoglaltságáról, felelősségteljes életéről:

— Bizony, ma még jobban be vagyunk fogva, mint egy-két évvel

ezelőtt. Több a beteg és kevesebb az orvos. Sok kollégám teljesít katonai szolgálatot, ezeknek a munkakörét mi, itthonmaradottak osztjuk fel magunk között. Van nap, amikor négy-öt mandulakivételt csinálók és egy-két súlyosabb szakmütétet. Most gyakoribb az osztályügyelet is.

Barnaszemű, mosolygós, szép fiatal lány dolgozik a Nemzeti Múzeum egyik eldugott helyiségében. Ő a növények történetének tudósa. Aprólékos, finom munkát kíván tőle olykor ez a tudomány, máskor nehéz és kemény megpróbáltatásokat. Egyszer finom fűrócskával a szén- és kődarabok rejtelmét kutatja, alig látható megkövesedett régi életeket fejt ki, azokat mikroszkóp alatt tanulmányozza és megállapítja hovatartozásukat. Máskor hátán zsákkal, kezében kötő szerszámmal a hegyek világát járja, kopogtatja, fejtí a köveket és ládászámra szállítja be a leleteket. Csodálatosan széprajzu tiz-, százevezredes levéllenyomatok, csipkés, kövesedett páfrányok, a régi erdők egykori életének emlékei bukkanak elő szerszámja nyomán. A növények életének történetéről szóló munkája Németországban jelent meg, levelez a szomszédos államok csaknem minden tudományos intézetével.

— Nem is tudok ennél szebb, változatosabb munkakört elképzelni, — mondja letéve villanyfűróját és a kezében tartott, élettelennek látszó, szürke kődarabot. Cigaretára gyújt a pillanatnyi munkaszünetben és meleg nevetéssel mondja, mintha báli sikerekéről számolna be: A salgótarjánkörnyéki leleteim a legszebbek, ezeket a múlt nyáron gyűjtöttem. Sikerült csaknem valamennyit épségben hazaszállítanom. Nézd, nincs az a csipkegyűjtemény, ami szebb lehetne ennél.

Ugancsak a Nemzeti Múzeumban dolgozik egy másik kiváló nő. Ő a történelemelőtti világ kihalt állatait támasztja fel látható alakba. Különböző töredékek, megkövesedett lábnyomok, egy-egy lábcsőr, koponyacsont, agyara és fogdarabból uirateremti például a magyarországi mamutot. Tetemes többméteres állatszobrokat készít agyagból, többmázsás kolosszusok emelkednek ki a munkája nyomán. Valamikor Európa legnagyobb állattárának szobrászata volt, évekig gazdálkotta a külföldi tudományos életet, de amikor megindul a hazai munkavisszatért, hogy magyar eredményekért dolgozzék.

— Lehet, hogy most áldásosabb munkát végezhetnék, ha dolgoznék egy kórházban — mondja gondolkodva. — De a háború ellenére is töretlenül kell folynia az életnek a magyar tudományos munkásságnak. Tudom, hogy itt is hivatást töltök be és nem hazontalan az. A művelődés nem időszaki, most dolgozunk a jövőért.

A Szépművészeti Múzeumban dolgozik a képek kiváló tudósa. Különösen a grafika, a rézkarcoló művészet szakértője, erre vonatkozó tanulmányai európai híresek. Ugy él az élettelen képek között,

mintha gyermekeket, vagy virágokat gondozna. Aprólékos munkája, figyelései, tanulmányozásai alapján nemcsak a korok stílusait rögzíti tanulmányokba, hanem szakértelmével vitás kérdések eldöntője, eredetiség megállapítója és hamisítványok leleplezője.

A világháború égésében így dolgoznak magyar női tudósok a magyar műveltségért, annak megismertetéséért, a jövő magyar nemzedék szellemi felemeléséért.

Kenese Erzsébet.

Bankbetétek és vagyon zárolása

Róma, febr. 22.

Az olasz fasiszta köztársaság kormány, illetve pénzügyminisztere a bankoknál elrendelte a svájci betétek és más vagyon zár alá helyezését.

Terrortámadások áldozatainak kártalanítása

Szófi, febr. 22.

Hivatalos közlés szerint a kormány megállapította a terrortámadások áldozatainak kártalanítási összegeit. Lerombolt épületek értékét fölbecslés alapján téríti meg a kormány. Ingóságoknál, ha egy személyről van szó 40 ezer, két vagy három személynél 80 ezer, négy és több személynél 120 ezer lej a kártalanítás összege. Fenti kártalanításokat azok kapják, akik tényleg rászorultak. A tehetősebbeknél az összegeket valamennyire csökkennek.

Dohányjegyek kiosztása

Az állami monopol biztosságának közlése szerint az új dohányjegyek kiosztása 1944 február 23—29-iki időközben történik. A kiosztás sorrendje következő:

Február 23-án	1—1000-ig
Február 24-én	101—2000-ig
Február 25-én	2001—3000-ig
Február 26-án	3001—4000-ig
Február 27-én	4001—5000-ig
Vasárnap csak délelőtt 8—12-ig	
Február 25-én	5001—6000-ig
Február 29-én	6001—7000-ig

Március 1., 2. és 3-án azoknak osztják ki a jegyeit, akiknek ideiglenes jegyük van, vagy azokna, akik igazolják, hogy nem tudtak idején a jegyért megjelenni, valamint azoknak, akik a régi jegyüket elvesztették.

Visszaélések elkerülése érdekében okvetlen szükséges a személyes megjelenés.

A jegy kiszolgáltatás hivatalos órái délelőtt 8—12, délután 14—18 óra.

Kovácsmestert

keresünk 187

nem feltétel, de ha kisebb bognármunkához ért, jobb.

ALLAMI MENTFLEP, VERSEC.

Takarítónőt

KÉRESEK MÁRCIUS HÓ 1-ÉRE

a reggeli órákra. Uri utca 7.

HIREK

IRODALOM

Rovatvezető: KRISTALY ISTVÁN, a BMKSz írói szakosztályának elnöke

A délvidéki magyar képzőművészet

Írta: BECSKEREKI SZABÓ GYÖRGY

(Harmadik közlemény)

Tanulmányunk a délvidéki magyar képzőművészet húszhárom évének krónikáját adta és úgy érezzük, hogy a kép teljessége érdekében kívánatos az egyes művészek egyéniségét is bemutatni, művészetét pár szóval jellemezni és körvonalazni azokat a művészi törekvéseket, amelyeket a délvidéki festők és szobraszok képviselnek.

Az idősebb nemzedék a budapesti képzőművészeti főiskolán végezte tanulmányait és utána a kecskeméti, szolnoki, vagy a nagybányai művésztelepen élt huzamosabb ideig. Ezek a körülmények meghatározzák festészetüket is: az akadémiát jellemző sajátságokat nehezen vetik le, hogy később átvesszék a művésztelepek hagyományait, kiegyensúlyozott és jellegzetes festői modorát; alkotásaik az alapos rajztudás és a színek harmonikus felrakásának jegyében készülnek. Ez a festői látás és előadásmódor a kisebb égi élet elzigeteltségében — amikor minden kapcsolat megszűnt a hazai művészi élettel és a kisebb-ségi művész csak reprodukciókon táplálkozik az új magyar művészi törekvésekkel — jellegzetes megállást és befeléfordulást mutat, így Olah Sándornál és Husvéth Lajosnál, vagy továbbfejlődik és bekapcsolódik a világháborút követő kor nyugtalan stílus keresésébe és stílusáramlatába, mint Balázs G. Árpádnál.

Olah Sándor a budapesti főiskola elvégzése után Münchenben tanul. Képein mindvégig felismeri a müncheni iskola jellegzetességeit: a német expresszionizmust megelőző festői szemléletet, a rajz mindig határozott és ritka esetben elnagyolt szerkezetét, a hideg színeket, az ellenfény feletti problémájának megoldását. A tájkép csak első korszakában érdekelte, a befeléfordulás témáiban is felismerhető: oeuvrejének nagy részét arcképek és csendéletek jelentik és ezekben éri el művészi kvalitásainak kiteljesedését. Bensőséges, lehiggadt és minden nyugtalanságot nélkülöző festésze a délvidéki képzőművészet egyik legértékesebb és legkiegyensúlyozottabb egyéniségének mutatják. Olah ugyanazt a szerepet töltötte be a Délvidéken, mint Thorma János és Ziffer Sándor Erdélyben: nevelte a fiatal délvidéki tehetségeket és nem egynek útmutatója és irányítója volt.

Husvéth Lajos művészete a szolnoki festőiskola bélyegét viseli magán és az elzárkózottság nála sem eredményezett egyéni, sajátos stílust. Festői problémái nincsenek és nem vonzótták sohasem a nagy, merész próbák. A Bácska jelentkezik művészetében, de azt csak mint tárgyat szemléli, tárgyi valóság nála a táj, nem belső élmény. Egészséges, minden megrázkódtatástól mentes festésze komoly értéket jelent.

Nyugtalan és forrongó, kereső és állandóan fejlődő egyéniség Balázs G. Árpád. Végigjárja a háboru utáni művészeti stílusok minden fázisát. Vallo-másra kényszerít az anyagot: olaj, tempera, pasztell, vízfestmény, monótipia, linoleummetszet egyformán érdekli, de mintha egyik anyag sem tudná maradéktalanul kifejezni rapszódikus egyéniségét. Képei megrázó valóságok a bácskai tájról és Balázs predesztinálva volt ennek a tájnak művészi kifejezésére. Művészetét nem

tudjuk kerek egésznek érezni és a saját délvidéki festészet megteremtéséhez Balázs művészete csak egy kis sértet, de nem betelje-edés.

Az idősebb festőnemzedék tagjai közé sorolhatjuk Csáosi Sándort. Autodidakta, aki az akadémiai festői ideáot szeretné megközelíteni, de ez ritkán sikerül neki. Sokkal értékesebbek azok az alkotásai, amelyek nem érezni ezt az erőltetettséget. Finon tónusokból felépített csendelektépek a rajz és a színek dominálnak és érzik rajuk szelid, elmélyülő festői sége.

Gyelmis Lukács képei az egyéni látás és formaadás jegyében készülnek. Közvetlenül a szerb megszállás után Budapestre jön és a képzőművészeti főiskolára iratkozik be. Rudnay-titvány és első képein, de a későbbiekben is, érzik mesterének drámai látása: a mélyen csillogó, sötét felületek közé beagyazott, világító színek. Ő a zországi utja felszabadulását hozza számára. Festészetére nincs hatással a neoklasszikus, újabb festészet; Segantini érdekli. Technikai eljárásában is emlékeztet rá; a képet apró, színes foltokra bontja és egységes tónusban építi újra fel. Képein a színek harmonikus egybefoglalására a formák és a szerkezet biztonságára törekszik. Találkozása a bácskai tájjal valószínűleg sok értéke és új vonással fogja gazdagítani festészetét.

A következő festők már a világháboru utáni nemzedékhez tartoznak. A délszláv iskolákban végzik képzőművészeti tanulmányaikat és Zágrábban, vagy Beográdban tanulnak. Itt találkoznak az új délszláv művészeti irányokkal és képzőművészeti törekvésekkel. Az iskola nagy hatással van rájuk; a modern délszláv festők a francia iskola levegőjét hozzák magukkal és tehetségük magába tudja olvasztani a francia festészet kiértelt eredményeit a délszláv népi jellemvonásokkal. Valamennyi mester erős egyéniség és fiataljaink, akár a zágrábi Becics, Babics, vagy a belgrádi Dobrovics, Miunovic osztályába kerülnek, nehezen tudnak a mester hatásától szabadulni. Különösen a belgrádi képzőművészeti akadémia van nagy hatással a délvidéki magyar fiatalokra. Ebben a levegőben nevelkedik a délvidéki fiatal magyar művész nemzedék, amely már az új művészet előhírnökeként tér vissza szűkebb hazájába.

A zágrábi iskola tanítványai: Jakobsits János, Pandur Lajos és Gábor Zoltán. Jakobsits János festői egyénisége még a keresés jegyében áll. Sokat látott, tapasztalt, azonban ezt a sokféle éget képtelen volt eddig át-szűrni önmagán. Képein érezni ezt a tétovázást: sokféle témát kísér meg kifejezni, sokszor változtatja stílusát. Mindamellét érdekes egyéniség, akinek festői adottságai figyelemreméltóak és kibontakozása nem sokáig késlehet. Pandur Lajos az új horvát festészet gyermeke, aki bár minden vonatkozásban magává teszi a modern piktura eredményeit és eszményeit, sokszor visszafordul a klasszikus festészet felé és sokat merít Velasquez műveiből. Kiünő grafikus; munkásképei és ucarészletei biztos vonalvezetésükkel és tömörségükkel tűnnek ki. Gábor Zoltán, a legfiatalabb délvidéki festő, Mile Butozannál tanult

és magáévá tette mestere temperamentumát és bátor, kulturált festőiségét. Nem bontakozott még ki, de képei jó indulást, biztató ígéretet jelentenek. A pasztell érdekli, néhány értékes munkát produkált ezen a téren. (Jövő szárdai számunkban folytatjuk.)

Járdák tisztántartása. A városi rendőrhatalóság megállapította, hogy Becskerek város lakossága a házak előtti járdák tisztántartásáról nem gondoskodik kielégítően. A rendőrhatalóság tehát figyelmezteti a lakosságot, hogy a háztulajdonosok, a házmesterek, valamint azok, akik uccai lakással bírnak, kötelesek a járdákat hótól, sártól és más szeméttől tisztán tartani. Fagy, vagy sárosjég esetén a járdákat hamuval, vagy fűrészpórral kell behinteni. Akik a rendelkezéseket nem tartják be, 200-tól 2000 dinárig terjedő pénzbüntetéssel, vagy 1-től 10 napig terjedő elzárással sújtja a rendőrhatalóság. A járdákat minden nap legkésőbb reggeli 7 óráig kell megtisztogatni, hamuval, vagy fűrészpórral behinteni.

Spalató környékén havazott. A mostani téliesre fordult rap-zodikus időjárás következtében Spalató környékén is havazott. Ez a jelenség az Adriai-tenger partjának ezen részén ritkaság számba megy, különösen február közepén, amikor lassan a fűrdőzési évad is megkezdődik már.

DMKSz BESZERZÉSI ÉS FOGYASZTÁSI SZÖVETKEZETE Nagybecskereken felkéri tagjait, hogy olaj, cukor és liszt járandóságait minden hó 25-ig okvetlenül kiváltani sziveskedjenek, ellenkező esetben az elszámolás miatt elvesztik igénylésüket.

Newyork. A város lakosai száma a nép-zámlálási hivatal adatai szerint 1940 április 1-én 7,439 000 ember élt Newyorkban, 1942 április 1-én 6,052 000 és ez a szám azóta állandóan csökken.

Ujra vadakká lehetnek a háziállatok? Hoszu évzazadok során az ember igen sok állatfajtát megszelídített és a vele való együtt-léthez szoktatott. A fordított esetben azonban, amikor szelid háziállatok a körülmények kényszerítő hatása következtében ismét elvadultak, már ritkábban fordult elő. Az egyik német tudományos szaklap felvetette a kérdést, miként megy végbe a háziállatoknak vadállatokká való visszafordulása? Mennyi időt igényel ez a folyamat és mennyire közelíti meg a „visszavadult” háziállat az eredetét? A háziállatok e téren kiváló kísérleti alanyok bizonyultak. Először a Madra sziget-csoporthoz tartozó Porto Santo-ra fordult elő, hogy portugál telepesek a 15. század elején néhány házinyulát a szigeten sorsukra bízta. Figyelemreméltó, hogy a szigeten vadnyulak nem tartózkodtak és így az állatok nem keveredhettek. Darwin megállapításai szerint ezekből a nyulakból egy új fajta fejlődött ki, amelyek a házinyulakkal többé nem keresztezhetők. Ezt az állítást azonban később egy német tudós megcáfolta. Bebizonyította ugyanis, hogy a vadon életmódba kerülő házinyulak nem változnak át azonnal vadfajttá, hanem ehhez igen sok nemzedék szükséges, amelyek során legtöbbször egészen új fajok alakulnak ki.

Vasárnap	Febr. 29 nap
20	Kat. B. Farsangv. Prof. B. Farsangv.
Hétfő	Kat. Elenóra Prof. Elenóra
21	
Kedd	Kat. Péter széki. Prof. Edömér
22	
Szerda	Kat. Hamvazós. ††† Prof. Alfréd
23	
Csütörtök	Kat. Szökőnap †† Prof. Mátyás
24	
Péntek	Kat. Mátyás ap. ††† Prof. Géza
25	
Szombat	Kat. Géza vt. †† Prof. Sándor
26	

Időjárás: Hideg, csapadékos, majd a hó végén enyhül az idő. Február 20-án a nap kel 6 44 és nyugszik 17 13, február 26-án 6 33 kel és 17 22 órákor nyugszik. 22 perccel hosszabbak a nappalok. — **Holdváltások:** Első negyed 1-én 8 óra 8 perckor. Holdtölte 9-én 6 óra 29 perckor. Utolsó negyed 17-én 8 óra 42 perckor. Újhold 24-én 2 óra 59 perckor.

Ma a Nikolics gyógyszer-tár Frucht Platz (Buza tér) tart éjjeli szolgálatot.

Délben fél egytől 2 óráig csak az ügyeletes gyógyszer-tár van nyitva, a többi ezen idő alatt bezár.

A munkásbiztosító ügyeletes orvosa Becskerek (Nagybecskerek) egész területére szombat este 6 órától, hétfő reggel 6 óráig dr. Sztakity Momir lakik Horthy Miklós ucca 51. szám alatt.

Adomány. A szanádi BMKSz fiókjának ifjúsági alosztálya műsoros estjének jövedelmét 3000 dinárt a Központi Ifjúsági Osztálynak ajándékozta. Nemeslelkű adományáért ezuton is hála-köszönetét fejezi ki a Központi Ifjúsági Osztály vezetősége.

Életmentés porszivóval. Berlinben saját-ágon módon mentette meg egy mechanikus egyik kártársa életét. Az illető zárt helyiségben benzimotorral dolgozott. A benzingáz elkábitotta, ughygra ájultán zuhant a földre. Amidőn kártársa után akart nézni, hogy mit csinál, az ajtót zárva találta és a kulcslyukon benézve, észrevette, hogy ájultán hever a padlón. Rögtön sejtette, hogy mi okozta a bajt és tudta, hogy a szencsétlen embernek elsősorban a friss levegőre van szüksége. Felkapta a közelben heverő porszivót és azzal a kulcslyukon át friss levegőt szivattyuzott az elzárt helyiségbe. Amidőn azután az ajtót feltörték, az élesztési kísérletek gyors sikerrel jártak, mert a beszívattyuzott friss levegő megtette a hatását.

— Marseille vezérőrnagy hősi halált halt. Berlinből jelentik: Siegfried Marseille vezérőrnagy 56 éves korában a keleti arcvonalon hősi halált halt. A tábornok két fia közül az egyik Marseille százados volt, a híres német vadászpilóta, aki az afrikai arcvonalon rekorderedményeket ért el, amíg El Alameinnal repülőszerecsétlenség következtében életét nem vesztette.

SEGÍTSÉD MAGYAR VÉREIDET
Támogasd szövetségi mozgalmunkat.

Két forradalom

Hetvenegyedszer fordult ma az 1848-ik év nagy márciusi napja. Az osztrák abszolutizmus alatt husz éven át titokban ünnepezték a nemzetet. Aztán lassan-lassan szabadon bomolhattak ki ennek a napnak a virágai: a háromszínű lobogók, himnuszok, dalok, beszédek, zászlós menetek. A szabadság nagy istentisztelete volt március 15-e egy fél századon át.

Ilyen fakón és némán jött és ment ez a nap, mint most. A zászlók, amelyek szinte lerothadtak a rudjukról az elmúlt hónapokban, az utóbbi időkben meggyérültek, tünedeztek a házak homlokán és mára nem kerültek elő. Azt mondják, a kommunista párt kívánságára tagadta meg a kormány ezt a napot, amelyre származását szereti visszavinni.

A város, mely napközben hallgatott, korán ment aludni. Hidegen fujt a márciusi szél, önmagát kergeti sötét, üres uccákban. A kiakasztott bolti cégerek feketén himbálózhatnak, a borbélyműhelyek cintányérja táncol a levegőben.

A mi uccánk is alszik. Álman elvéve riadoz át egy-egy lépés. Az oszlopos óra lassan üti az éjfélt a szomszéd szobában. Ki jár odakint ilyen viharos időben?

Egyszerre, mintha látnám. Széles a növése, régies, furcsa dolmány feszül a mellén. Fehér inge kihajlik a dolmányára, a szél kapkodja körülötte lebegő gallérját. Az arca alig látszik, olyan mélyen a szemére nyomta a sapkáját.

Megy, mendegél, elhagyott barátságosan uccákon át. A sarkantyúja csörög, nagy kardja csizmája szárát verdesi. Autó nyargal át az ucca éjszakáján. Villanykörte ég a belsejében. Egy nehéz arcu, kővér ember dől hátra a párnák közé. Őrjárat fordul ki az ucca szegletén. — Pogány — mondja az egyik.

Vörös katonák bakancsa verdesi lomposan az aszfaltot. Elmennek a dolmányos mellett. rámelegnek, de nem látják. Csapkodó gallérja hozzájuk ér, nem érzik meg. Ő pedig csak nézi mereven a letépett nemzeti színek vörös selymét a sapkákon.

Hová tették az én rózsáimat?

Az éjféli vándor arca halványabb lesz a halálnál. És megy tovább. Tekintete az üres zászlótartókon tétováz a vörös zászlók között.

Hová tették az én zászlóimat?

Kivilágított ablakok alatt viszi el az útja. Egy szerkesztőségben dolgoznak odafenn. Felvontravaszos pisztollyal vörös katonák állnak a szerkesztő íróasztala előtt. Ők a tenzorok és lenn a pincében zakatolnak a rotációs gépek. Vászonzubbonyos, nyomdafestékes szedők hajolnak a munka fölé.

Hová tették az én felszabadított sajtógépeimet? Hová lett a márciusi sajtószabadság?

A szedők keze fölé hajol, elfut a betűk felett a tekintete. Nem hallják, nem látják őt és szedik a sort: „Petőfi szobra alatt Landler Jenő méltatja március jelentőségét. A dalárda elénekli a Mar-seillaise-t“.

Hová tették az én dalaimat?

És az éjféli vándor megint megy sötétben, magányosan. Isme-

rös uccák, ismerős a kert, az oszlopos, nagy, csendes ház, a dermedt téli fák között. A Muzeumhoz ér. Keze a kert vasrácsos, bezárt ajtaján enged a kilincs. A kapu kinyílik. Az ör felriad, kinnéz a házikóból. Csak álmodott. A szél füttyöl. A vándor gallérja hólyagosan lobog, amint a szabad lépcsőn bolyong és megáll odafenn a lépcső oldalfalán. Lenéz, sokáig mozdulatlanul és a szélről kérde, miért nem mondja többé senki, hogy talpra magyar?

Hát nem tudják itt, hogy kik az urak a Hargita alatt, a segesvári mezőn?

Elfáradt az éjféli vándor és lenyújtózni vágnék a hosszú, szomorú ut után.

Kinek adták oda az én siromat?

Nincs maradása és nincs többé hová mennie annak, akivel átkísértett ezen a városon a hontalan március 15-ike.

És mégis, menjen innen hallgatógon, mert ha itt maradna és szólni tudna, holnap reggel a „független és önálló“ Magyarország forradalmi kormányára, legújabb néptörvénye erejével, letartóztatná őt, — az ellenforradalmárt.

Kisbirtok-e, vagy nagybirtok?

Budapest, febr. 22.

Ezen kérdés körül már egész szakirodalom fejlődött. Egyik tábor igyekszik bizonyítani, hogy a nagybirtok többet és jobbat termel; a másik a kisgazdaság létezését mellett tesz hitet. És teljes joggal. Beszéljenek a tények.

Egy mezőgazdasági cseléd évi jövedelme megfelel az 1941. évi mezőgazdasági kiállítás hivatalos táblázata szerint 8 hold föld jövedelmének. Ehhez számítsunk még két holdat, mivel az uradalom tataroztatja a lakását, viseli az adókat; a béres orvosi költségeit fizeti. Malomba fuvaroztatja gabonáját. Eszerint minden tíz holdra egy béres családnak kellene jutnia. Szeretném pedig látni azt az uradalmat, amelyik ekkora birtoktesten tart egy bérescsaládot. Igenis tart, de 30—40 holdra.

Szánt, vet helyettük a gép, egy, vagy legfeljebb két emberrel.

Már pedig az ilyen tízholdas kisbirtokok, melyeket a nagybirtoktes tekből — lehetne alakítani, a következő előnyökkel járnának:

Erős, megelegedett, önértékes parasztréteget teremtenénk a sok földéhes kisemberből. Ezek rendszeresen fizetnék az adót és nem várnának mindent felülől.

Szaporodnék állatállományunk. Egy négyzetkilométerre nálunk 25 drb szarvasmarha és 290 baromfi esik. Ezen állományból a szarvasmarha 70% a, a baromfi 92% a van a kisbirtokon. Valószínű tehát, hogy a kisbirtokok szaporításával, az állatállomány, kivált a lábajószág is szaporodnék.

Több a munkaalkalom a kisbirtokon, mert a 1926—1940 es években a nagybirtokon egy holdra csak 14 nap esett, kisbirtokon pedig 31 nap.

Ezek csak rideg számok, amelyeket az 1941. évi mezőgazdasági ki-

Delután a Nemzeti Egyesülés pártjának gyűlése volt. Néhány szót váltottam Bethlen Istvánnal. Azt mondta, nagy változások várhatóak. Az antant-hatalmak megbizottjuk után tudtára adták Károlynak, hogy egy józan, polgári kormánnyal szemben előzékenységet mutatnának. Hogy sulyt adjanak követelésüknek. Vyx francia alezredes útján új demarkációs vonalakkal fenyegetőztek.

Hét óra felé járt az idő. Cavalier József, egy fiatal újságíró, aki a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége érdekében sokat és önzetlenül dolgozott, halálsápadtan nyitott be hozzánk. Hirtelen behuzta maga mögött az ajtót és úgy nézett hátra, mintha attól félne, hogy valaki utána jön. A szeme egészen merev és üveges volt.

— Károlyi lemondott, — mondotta szakadozott hangon. — A minisztertanács Kunfit küldte Kun Béláért a gyűjtőfogházba. Kunfi aztán automobilon vitte magával Kun Bélát a miniszterelnökségre. A szocialisták és a kommunisták megegyeztek. Direktórium alakult, az a hír jött, hogy Kun Béla, Szamuely Tibor, Kunfi Zsigmond, Pogány József és Vágó Béla a direktórium tagjai. Forradalmi törvényt alkottak fel. Ma éjjel sokakat elfognak.

állításon hivatalos táblázaton mutatnak be.

Nézzük az ellenvetéseket. Vegyük szemügyre a kisbirtok hibáit és segítői módokat, amelyekkel a hibák kiküszöbölhetők:

Tény az, hogy a nagy- és közép-birtokok talajvizsgálataira és növény-nemesítésre, gépek és szakemberek alkalmazásával több lehetőséget nyújtanak. Viszont a kisbirtoknál ez a kérdés is könnyen megoldható. És pedig kísérleti körzetek, ezeken belül kísérleti kisgazdaságok felállításával.

Egyik folyóirat, amely ezzel a kérdéssel foglalkozik, felel, hogy a kisbirtokok előmozdíják az egykét. Ez tagadhatatlan, hogy így van. Ezt is lehet orvosolni, a falu iparosításával. Természetesen a mezőgazdasági iparok fejlesztésével.

Utolsónak felemlíték egy olyan tényt, ami szintén a kisbirtok létezését igazolja. Bebolyongtam Dunántul jelentős részét. Ezen utak alkalmával, mindig igyekeztem különböző községek kisgazdáinak és uradalmainak gazdálkodását szemmel tartani. Az eredmény meglepő volt. Igen sok nagygazdaságban legtöbbször még tavasszal is tarló szántottak. Láttam olyan cukorrépa-táblákat, amelyeken egyezetlen, kapálatlan maradt a répa. Ugyhogy természetesen sem adott egy tábla sem. És sehol annyi agyonigázást és rozs-szal táplált igavonóállatot nem láttam, mint a legtöbb nagygazdaságban.

Természetesen akadtak jól vezetett nagybirtokok is, de igen csekély számmal.

Az itt elmondottak élénken bizonyítják, hogy a jövő a kisbirtoké. És az igazi népi politika egyik legfőbb célkitűzése, föltétlenül minél több kisbirtok létesítése legyen a nagybirtok rovására.

Fekete János, kisgazda.

Meneküljön. Ne adja oda magát prédául az ő bosszújuknak.

Mialatt beszélt lövöldözés hallatszott odakint. Egyszerre felremlített előttem az éjszakai kép, a mult éjszaka víziószerű képe. A nagy, kietlen házban vagyunk és az utolsó szoba kilincse fordul és nyílik az utolsó ajtó. Egy borzasztó hang üvöltött végig az után:

Eljen a proletárdiktatura!...
(Folytatjuk).

Kovácsműhelyt

egészben vagy részben 191
megvételre keresünk
Állami mentelep. Versec.

Méhészek!

Deli András, Tor. Vásárhelyen
(Debelyác a) **présel műépet** minden nagyságban és **méhviaszok** vessz a legmagasabb árban. 186

Jó b zonyítványokkal rendelkező
téglagyári ispán
állást keres.
Esetleg **égetőnek** is elmenne.
197 Cim a kiadóhivatalban.

Ujságkihordót

és rikkancsokat keres a
„TORONTAL“
Sepp Kraft (Zápolya) utca 3. szám

Magyarországra szóló üzeneteknél

kérjük minden alkalommal a pontos címet is megadni (ucca, házszám, foglalkozás, kiné. lakik, továbbá tanya, puszták és utolsó posta) ugyanis az üzenet feladójának pontos címét, minderre azért van szükségünk, mert az illető címére egy lappeldányt küldünk, amelyben az üzenet van, külön árusításra oda lapot nem küldünk.

Az üzenet ára 10 szög 80 dinár ebbe nem számítandó bele az ucca, házszám egyszóval a közlelbi cím, csak a név és város vagy község nevét ahová az üzenet szól, minden további szó 10 dinár. Kérjük az üzenetet minél rövidebbre írni.

A Magyarországra szóló előfizetéseket kizárólag csak **Mara Jenő** a Torontál budapesti képviselőjénél Budapest II. Fő ucca 8. II. emelet 2. lehet eszközölni. Az előfizetni óhajtó vegyen bármely posahivatalnál kapható **bianca csekklapot** és azt töltsse ki megjelölve az **54.598 csekkszámot**.

A szerkesztésért és kiadásért felel
Uzveggy dr. Mara Jenőné
Uri (Herren) ucca 7.
Szerkesztőség és kiadóhivatal
Beckerek (Nagybeckerek)
Sepp Kraft (Zápolya) ucca 3.